

SOCIOLOGIE ROMÂNESCĂ

DIRECTOR: D. GUSTI

ANUL III, NR. 7-9

IULIE - SEPTEMBRIE 1938

S E R V I C I U L S O C I A L

Sub regimul nou românesc, plin de curajul înfăptuirilor, care, îndepărtând vechile formule și clișee, nu ține seamă decât de nevoile mari ale țării, s'a întocmit o lege a Serviciului Social, considerată de unii pe nedrept de „revoluționară”. Căci ea a fost pregătită printr'o muncă de experimentare de cinci ani, desfășurată de Fundația Regală „Principele Carol”.

În ziua de 6 Iunie din acest an, când s'a inaugurat, în prezența Majestății Sale Regelui, Expoziția lucrărilor Echipelor Studențești din 1937, la Muzeul Satului, am zis, în cuvântarea ținută, textual: „Ne îngăduim a crede sosit timpul, acum când România din hotare „în hotare se umple de un nou spirit, ca experiența adunată sub ochii Maestății Voastre, „de Fundația Culturală „Principele Carol”, să fie pusă la îndemâna tuturor celor peste „15.000 de sate și 172 de orașe, pentru ca să se poată bucura de aceeași acțiune de însuflire, pe care, dealtfel, o și așteaptă cu înfrigurare”.

Am marea satisfacție să mă pot referi la un document foarte prețios, pentru că vine din partea Înalt Prea Sfinției Sale Mitropolitul Nicolae al Ardealului, care, pentru Echipele Regale din Ardeal, a fost un adevărat îndrumător sufletesc și care cere acelaș lucru prin adresa trimisă de Înalt Prea Sfinția Sa Consiliului Central Bisericesc: „La Lunca-Calnicului (unde a lucrat o Echipă) s'au realizat vara trecută, scrie Înalt Prea Sfinția Sa, „lucrări însemnate de folos obștesc, bisericesc și comunal”. Și Înalt Prea Sfinția Sa adaugă: „Preoțimea din protopopiatul Sf. Gheorghe a studiat cum s'ar putea utiliza experiențele „din Lunca-Calnicului și generaliza aceste experiențe prin elementele locale din fiecare parohie”. Încheind: „În aceste județe (este vorba de satele secuizate din Sf. „Gheorghe, Odorhei și Ciuc) ar fi trebuință urgentă de o acțiune de câțiva ani „consecutivi”...

Ne bucură nespuse de mult a aduce această înaltă mărturie a necesității lărgirii cadrului de muncă a Echipelor Regale.

Asemenea mai mulți domni prefecti ai județelor unde au lucrat Echipele au avut și ei acelaș gând cerând Echipelor să întocmească propuneri pentru extinderea activității lor în toate satele din județ.

Dar și satele înșile trimet din ce în ce mai multe cereri insistente de a avea Echipe.

Iată, bunăoară, Căminul Cultural „Penteleu” din jud. Buzău, care prin președintele lui ne scrie: „Comuna noastră are absolută nevoie de asemenea îndrumători (adică de o „echipă regală), întrucât este așezată în mijlocul munților Carpați ai Buzăului și le era „foarte greu conducătorilor județului, de a se interesa de aproape de ea”. Și adresa adaugă: „mai mult, fiind o comună formată dintr'o salbă de sate, înșirate pe malul apei Băscă Roșilei, face ca de roadele Echipelor Regale să se bucure multă populație nevoiașă”.

Mai interesant este faptul, că chiar străinii ce ne vizitează Echipele își exprimă, pe lângă uimirea de mintea limpede și sufletul primitiv al săteanului, dar și de noutatea și seriozitatea operei Echipelor, propunând chiar transpunerea și împrumutul metodei de rânduire a satului românesc în țara lor, pentru satele lor. Dorința aceasta au exprimat-o d-rul Hazeman de la Fundația Rockefeller, d-rul Stoppani de la Societatea Națiunilor, d-na Hayem, directoarea revistei elvețiene „Aujourd'hui“, d-nii prof. Maunier și de Montfort din Paris, dl. Jacquemyns, șeful anchetelor sociale de la Institutul de Sociologie Solvay din Bruxelles, care se află de câteva luni în țară, a cercetat Echipele, învățând și românește, și studenții italieni veniți la Universitatea Latină dela Brașov.

Iată, dar, că Legea Serviciului Social corespunde unei adevărate necesități, de vreme ce din atâtea puncte diferite ea a fost și este solicitată!

Dar Legea „Serviciului Social“ își are o origine și mai veche; ea a fost întrevăzută cu o clară intuiție de om de Staț, încă din frageda tinerețe a Prințului Moștenitor de altădată, Regele Carol II de astăzi. Intr'adevăr, iată cum se exprima însuși M. S. Regele, în ziua de inaugurare a reluării înnoite a operei Fundației „Principele Carol“. „Când în anul 1920, Mi-a venit gândul, plin de un avânt tineresc, de a creia această Fundațiune, am fost mânat de ideea că în urma marilor reforme, împroprietărirea țăranilor și votul obștesc, mai era și un foarte mare pas de făcut pentru ridicarea și așezarea acestei țări. „acolo unde trebuie. Am fost convins, că numai prin drepturile politice și printr'o înzestrare a locuitorilor nu se poate ajunge la scopurile dorite, și de aceea, întemeind această Fundație, am dorit să pătrund cât mai adânc în mijlocul poporului începând o adevărată operă de îndrumare zi de zi, ceas de ceas, ca să putem ajuge să ne fălim și noi, cum se fălesc și alte țări, cu sate, nu numai pitorești, dar cu sate frumoase, cu sate sănătoase“.

Iată originea „revoluționară“ a legii Serviciului Social.

Legea aceasta, gândită cu prudentă înțelepciune, este trăită ani de zile și urmărită cu pasiune în munca împlinită și supravegheată de Fundația Culturală Regală „Principele Carol“ în atâtea și atâtea sate din țară, în peste 2.000 de Cămine Culturale, și în programele de lucru alcătuite cu grijă. Abia atunci, când metoda de ridicare a satului românesc s'a dovedit practică și rodnică, atât descoperitorilor și mănuiitorilor ei, prin probele de teren, cât și autorităților și marelui public, prin fapte și prin expoziții, a venit și Legea ca o încununare.

Legea, adăugând doar ca noutate: caracterul de generalizare, de permanentă și de supraveghere sistematică, a ceea ce fusese până acum numai fragmentar, periodic și de scurtă durată.

Prima caracteristică a legii Serviciului Social este elasticitatea și realismul ei.

Legea nu inventează o realitate socială românească nouă, care să fie apoi impusă ori suprapusă realității actuale. Ea nu impune și nu inventează nimic, ci preconizează descoperirea nevoilor satelor, pentru a le satisface apoi integral. Ea are la bază Adevărul științific. Intradevăr, satele românești, dacă sunt asemănătoare, nu sunt niciodată identice. Greșeala fundamentală a legislației românești (agrară, școlară, economică, financiară ori administrativă) a fost tocmai presupunerea unui sat, egal cu el însuși, același pe toată țara.

Cercetările monografice (pe care școala sociologică din București le practică de peste 15 ani) au dovedit cu prisosință aceasta, răscolind până în adâncime realitatea sătească și constatând cât de mare este prăpastia între țara reală și țara legală. Țara legală trebuind să se clădească pe țara reală, și nu dimpotrivă, cum pare că se credea până acum.

Este clar, o ridicare a satelor trebuie să se întemeieze pe cunoașterea nevoilor lor, adică să se întemeieze pe satul concret, Satul fiind însă o unitate socială vie și indestructibilă, cunoașterea lui va fi în mod necesar totală. Greșeala cea mare, care s'a făcut și se mai face încă, în cercetarea satelor, constă tocmai în faptul, că studiul unor

laturi a vieții sătești a ținut locul acestei vieți întregi. Cu alte cuvinte există o strânsă și indisolubilă solidaritate între problemele satului, nu există adică aparte numai problema economică, ori numai latura biologică, ori numai cea culturală; ci există una și aceeași problemă a cunoașterii satului, care este deodată și economică și biologică și culturală, corespunzând singurei unități reale, vii și concrete, care este tocmai unitatea socială a satului.

De aceea foarte bine, credem noi, prevede legea Serviciului Social crearea unui „*Institut de Cercetări Sociale al României*“, închinat mai ales cercetărilor monografice ale satelor. Și de aceea iarăși foarte bine s'a spus chiar expres în această lege, că aceste cercetări vor contribui la stabilirea planului de lucru al Serviciului Social.

Cunoașterii solidare a problemelor ridicate de sat îi corespunde o *solidaritate a soluțiilor practice de ridicare a lor.*

Cu alte cuvinte și aici greșit s'a crezut și se mai crede, că s'ar schimba complet fața vieții sociale, numai prin o reformă economică, ori numai prin alta biologic-sanitară, ori numai prin una culturală. Desigur o bună îndrumare economică va fi urmată de creșterea veniturilor, dar cum este posibil oare această îndrumare, fără ridicarea totală a nivelului de cultură a păturei țărănești, adică fără ridicarea standardului de viață, atât de redus astăzi, al țăranului. Randamentul muncii și sporirea producției atârnă, în primul rând, de gradul de cultură al țăranului și de sporirea necesităților și nevoilor lui personale. Trezirea de noi trebuinți de viață superioară este totdeauna un imbold pentru o creștere a consumației, deci și pentru o creștere a producției. Altfel, oricât pământ s'ar da și ori câte instrucții de la Centru s'ar trimite, țăranul nu va putea deveni nici bun agricultor și nici bun cooperator.

Pe de altă parte, desigur, un țăran oricât ar fi de înstărit și cultivat, cu un trup uscat și mâncat de boli, vai de el! Dar buna stare sanitară atârnă la rândul ei de felul de nutriție, care iarăși atârnă de starea materială și de chipul cum știe țăranul să se alimenteze, să locuiască, să se îmbrace, să doarmă și să ducă un regim de igienă civilizată, cu întrebuințarea băilor și a săpunului, starea biologic-sanitară atârnă de ei în ultima instanță de gradul de conștiință culturală a țăranului.

Vedem, astfel, cât sunt de împletite împrejurările de viață țărănească, cum se condiționează reciproc unele pe altele, cum nu poate fi înțeleasă una fără alta, cum adică un țăran normal are nevoie să fie sănătos și în același timp să aibă o gospodărie rentabilă, un standard de viață ridicat și deprinderi civilizate și o conștiință morală și cetățenească dezvoltată. Numai așa viața țărănească poate fi ridicată din ruina în care se află. Țăranul dezghețat Gheorghe Vlad Ududec din Slobozia Pruncului (Bucovina), a prins nu se poate mai bine ceea ce-i trebuie țăranului pentru o reconstrucție temeinică a existenței sale. Ii dăm cuvântul: „Dacă cumva — ferească Dumnezeu — te îmbolnăvești, „domnul doctor are toată grija să te facă sănătos, ca apoi să poți merge cu domnul „inginer agronom ca să-ți stropească pomii roditori și să-ți dea sfaturi pentru gospo- „dărie, să-ți arate cum să-ți lucrezi mai bine pământul, să dea rod bun, ca să-ți poți „crește și animalele bine — căci de boala lor n'ai nicio grijă, că domnul doctor vete- „rinar bine le mai știe leacul la toate și te scapă de năcazuri.

„Ș'apoi dacă ești sănătos, animalele sănătoase, poți munci fără grijă, dar o mai „trimiți și pe nevastă sau pe fata, ca domnișoara profesoară s'o învețe cum se pot pregăti „și niște bucate mai bune pentru trupul istovit de muncă.

„Și după ce muncești o săptămână de zile lucrătoare, vine și Duminica cea cu „șezători, la care domnul șef al Echipelor Regale — pentru o ghicitoare — îți dă revista „cea mai frumoasă „Albina“ sau „Curierul Echipelor Studențești“ — ca să-ți mai „înmulțăști cunoștințele și să-ți mai limpezești mintea de munca din celelalte zile“.

lata întreg programul.

Ei bine, această vastă operă de educație țărănească, această *reformă totală a vieții țărănești*, formează al doilea punct important al legii Serviciului Social, prin *crearea Căminelor Culturale*.

Căminul Cultural pune temelii noi pentru acțiunea de civilizare a păturii noastre rurale și formează instituția fundamentală de reformă a satelor.

Căminul Cultural este o întâlnire fericită a unei îndoite solidarități: o solidaritate între autoritățile publice ce lucrează pentru sat, așa că de astăzi înainte agronomul, medicul, veterinarul, preotul, învățătorul vor lucra mână în mână, cu foloase infinite mai sporite, decât cum lucrau, dacă lucrau!, izolat, și apoi o solidaritate a sătenilor, cari prin strângerea lor laolaltă, pe deoparte, vor ajuta biserica, școala și administrația, în rosturile lor, iar pe de altă parte, vor lucra după un plan bine întocmit și bazat pe cunoașterea adâncă a nevoilor satului, în ordinea întăririi sănătății, a îndrumării muncii către o mai bună producție și a înălțării sufletului și minții lor în obștia satului, prin crearea a ceea ce se numește astăzi „Muncă și voie bună“. Cea mai bună caracterizare a Căminelor Culturale a dat-o Maiestatea Sa Regele: „Opera Fundației este o operă migăloasă, spunea M. Sa, în „cuvântarea Sa, la 19 Mai 1934, este o operă de lucru în nucleu. Noi vrem, prin întărirea „Căminelor Culturale sătești, adică prin întărirea unei organizații, ași putea zice de „tutelă morală asupra satului, să ajungem la scopul acesta, la ridicarea atât a individului, „cât și a comunității“.

Căminul Cultural, organizat pe aceste baze, va exista nu formal, ca o firmă, sub forma unui comitet, ci ca o forță reală, creatoare și organizatoare, menită să reclădească satul pe temelii solide noi, trainice și capabile de propășire continuă.

Pentru trezirea energiilor și interesului pentru sat și a voinței de mai bine adormite la sate, Legea Serviciului Social introduce un nou element: **obligativitatea unui stagiu la țară pentru cărturarii universităților și școlilor noastre superioare.**

Până acum sute de studenți se ofereau să-l facă de bună voie timp de trei luni, în fiecare vacanță, în satele din tot cuprinsul țării. Legea nu face decât, de altfel după dorința exprimată de studenți, să consfințească și să generalizeze acest început fericit al Echipelor Regale Studențești. Principiul, metoda și planul de lucru al Echipelor vor rămâne aceleași.

Și aici M. S. Regele a găsit cele mai potrivite cuvinte lapidare de caracterizare: „Noi nu am pornit la drum, — spunea M. S. astă primăvară, la inaugurarea celei de a „4-a expoziții a Echipelor Regale Studențești, — cu idei preconcepute. Noi nu am venit „în mijlocul satelor ca niște dascăli cu intenția de a școlariți pe elevii minori. Noi am „venit să învățăm noi înșine și, din învățăceii, cari au fost echipierii noștri la început, „au devenit dascălii țării. Aici este baza mare a acestei opere și temelie ei morală“. Introducerea Serviciului Social obligator pentru tineret are, într'adevăr, o semnificație profundă și simbolică.

Mai întâiu este datoria de recunoștință și de solidaritate pentru cei 80 la sută din neamul nostru, care, nu din vina lor, au rămas până acum într'o stare pe care n'o merită. De aci obligația morală de a lua contact cu viața sănătății sătești, a o sluji, a i se dărui și a aduce acolo lumina, pe care țăranul o așteaptă cu nesaț de multă vreme.

Astfel se va naște o noua intelectualitate, activă și creatoare, care va face să dispară contrastul de astăzi, așa de dureros, și granița sufletească, atât de nedreaptă, între sat și oraș. O intelectualitate realistă, ce va ști să cetească în cartea vieții, lectură cu adevărat românească, pe care nicio carte și nicio învățătură de pe catedră nu le-ar putea-o da.

Legea Serviciului Social mai prevede însfârșit un al patrulea element constitutiv.

Pentruca tot ce s'a pus astfel la cale să aibă sorți de izbândă, este nevoie de oameni pregătiți, ca să poată fi la înălțime, fie că este vorba de cunoaștere, ori de activarea tineretului la sate, ori de conducerea Căminului Cultural. Legea încredințează în acest scop pregătirea cadrelor de tot felul unor *cursuri și școli speciale*. Aceste *școli și cursuri țărănești, de echipieri, sau de conducători de Cămine*, au fost organizate în anii din urmă, în măsură mai restrânsă, însă cu mare folos și cu mare răsunet. Sunt tipuri noi de școli, care au un mare viitor pentru opera de regenerare a satelor, adică a Neamului.

După cum reese din această expunere Legea Serviciului Social stă înaintea noastră nu ca un semn de întrebare, ci ca o uneltă de lucru, care în mic a și fost încercată și este bine cunoscută.

Iar cele patru compartimente ale ei, *Institutul de Cercetări Sociale al României, Căminele Culturale, Serviciul Social obligator și Școli de îndrumare*, nu au o justificare autonomă, ci toate se ajută și se completează reciproc, făcând parte dintr'un tot organic.

Legea Serviciului Social deschide perspective grandioase și orizonturi noi pentru reînnoirea și întărirea vieții naționale.

Scopul: reorganizarea și înălțarea satului — unitatea de bază a societății românești și propășirea solidară a locuitorilor lui — stratul de populație, pe care se sprijină așezarea națională și care formează imensul rezervor de viață proaspătă — este prea mare și prea ispititor, ca să nu concentreze cu căldură și entuziasm toate puterile și toate voințele!

Trăim într'o atmosferă internațională, atât de incoherentă și anarhică, încât pacea poate fi în orice moment turburată, surpându-se orice garanție juridică. De aceea pretutindeni vedem că afirmarea puterii militare nu ajunge. Ea trebuie să fie insufletită de o putere morală de neînving. Această forță morală se traduce în mobilizarea colectivă și civilă a tuturor factorilor de viață națională. Este armata nouă. Legea Serviciului Social chiamă sub un singur steag și în jurul unui program unic de solidaritate națională toate autoritățile publice, tineretul intelectual dela orașe, muncitorii manuali dela sate, toți profesioniștii și pe toți cetățenii luminați ai Țării!

Desigur, vom spune nerăbdătorilor, opera aceasta fiind uriașă, nu se poate desăvârși prin baghetă magică, într'o clipă, fiind o operă la care își vor depune obolul lor toate generațiile, de după noi!

Să începem însă. Acesta este comandamentul momentului.

Căci Serviciul Social, ce pune în serviciul Neamului și al Statului această superbă solidaritate dinamică, este într'adevăr un serviciu național, de la care niciun Român, cu adevărat pătruns de patriotismul activ și creator, nu poate lipsi!

D. GUSTI

ECONOMIA DIRIJATĂ ÎN REGIUNILE RURALE ALE STATELOR UNITE

Incepând dela planul cincinal al lui Lenin, și cu toată origina lui sovietică, economia dirijată n'a încetat niciun moment să se propage după regulile naturale de imitație ale lui Tarde, trecând frontiere și invadând până și cele mai capitaliste țări. Aceasta pentru că utilitatea ei a captat repede imaginația guvernanților, cărora le oferea o soluție practică pentru problemele spinoase de dezorganizare economică și socială, survenite după războiul mondial.

De aceea nu trebuie să ne mire că — după Italia și Germania, după Olanda și Mexic, după Chile și Argentina — politica rooseveltiană, părăsind deviza atât de scumpă a lui „laissez faire“, a adoptat un plan de acțiune care nu putea decât să prindă într'o țară pregătită deja — prin rezultatele strălucite ale taylor-ismului, aplicat în industrie, — ca să primească cu brațele deschise un remediu științific menit să ridice Statele Unite din dezastrul financiar dela 1929.

Deși, la începuturile lui, *New Deal* a desfășurat o activitate prodigioasă — aproape